

Sygn. akt X Ga 115/15

X Ga 116/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy

w składzie

o.o.1.Przewodniczący Sędzia SO Leszek Guza

o.o.2. Sędzia SO Małgorzata Korfanty

Sędzia SO Iwona Wańczura (spr.)

Protokolant Grzegorz Kaczmarczyk

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2015r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Grupy (...) Spółki Akcyjnej w Ż.

przeciwko: E. S., J. S.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionych przez pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 18 grudnia 2014r.

sygn. akt VI GC 480/13

oddala obie apelacje.

SSO Małgorzata Korfanty SSO Leszek Guza SSO Iwona Wańczura

Sygn. akt X Ga 115/15

X Ga 116/15

UZASADNIENIE

Powódka Grupa (...) Spółka Akcyjna w Ż. wniosła o zasądzenie od pozwanych E. S. i J. S., jako dłużników solidarnych kwoty 4.574,44 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania tytułem zapłaty ceny za sprzedany pozwanym towar.

W nakazie zapłaty w postępowaniu upominawczym Referendarz sądowy Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie uwzględnił roszczenie powódki w całości.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości i obciążenie powódki kosztami postępowania.

W uzasadnieniu pozwani podnieśli zarzut nieistnienia roszczeń powódki z uwagi na zwrot towaru objętego powództwem i wystawienie faktur korygujących.

W odpowiedzi na sprzeciw powódka podtrzymała swoje stanowisko i zaprzeczyła twierdzeniu pozwanej o rozliczeniu towaru za wyjątkiem kwoty 200,10 zł, co do której ograniczyła powództwo.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Rybniku zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda łącznie kwotę 4.574,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami, umorzył postępowanie w zakresie ograniczonego powództwa, zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 717 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i nakazał pobrać od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.120 zł tytułem nieopłaconej części kosztów sądowych.

Sąd Rejonowy ustalił, że w ramach współpracy gospodarczej powódka sprzedawała pozwanym towar w postaci piwa wraz z opakowaniami. Pozwani zwracali powódce część opakowań, co powódka uwzględniała w rozliczeniach towaru i obciążała pozwanych fakturami VAT oraz fakturami korygującymi w zakresie zwróconych opakowań.

Sąd Rejonowy uznał, że pozwani nie kwestionowali wskazanych w fakturach cen towarów ani terminu ich zapłaty, zatem zobowiązani byli do spełnienia ciężącego na nich wzajemnego świadczenia pieniężnego.

Zdaniem Sądu Rejonowego, opartego na opinii biegłego sądowego, pozwani zasadniczo przedstawili faktury korygujące, które nie odnosiły się do faktur przedłożonych z pozwem, zaś z analizy wszystkich przedstawionych przez strony faktur wynika, że należności pozwanych względem powódki wynosiły w sumie 4.587,65 zł tytułem należności głównej.

W apelacjach pozwani zaskarżyli wyrok Sądu I instancji w części, tj. w zakresie pkt 1, 3 i 4, zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. oraz art. 309 k.p.c. poprzez uznanie, że spełnienie świadczenia w postaci zwrotu opakowań może zostać udokumentowane wyłącznie fakturą korygującą spełniającą wszystkie wymogi prawa podatkowego, podczas gdy faktury korygujące za zwrot opakowań oraz specyfikacje rozliczeń opakowań nie stanowią dokumentu urzędowego, a zwykły dokument prywatny, w związku z czym możliwość ich wykorzystania w procesie cywilnym nie wiąże się z koniecznością sporządzenia w formie określonej przepisami podatkowymi, a nawet gdyby tak było, to Sąd I instancji powinien był uwzględnić fakty z nich wynikające (dokonanie zwrotu opakowań objętych pozwem) jako fakty wykazane innymi środkami dowodowymi, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego pominięcia faktów wynikających z tych dokumentów, a w szczególności pominięcia dokonania przez pozwanych zwrotu opakowań objętych pozwem; art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. i 286 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego i uznanie opinii sporządzonej przez biegłego w niniejszej sprawie za spójną, wyczerpującą, logiczną oraz oparcie na niej ustaleń w zakresie rozliczeń opakowań pomiędzy stronami, a w konsekwencji także niedopuszczenie dowodu z dodatkowej opinii innego biegłego podczas, gdy opinia stanowi wyłącznie teoretyczne rozważania w zakresie zgodności dokumentacji zgromadzonej w aktach z przepisami podatkowymi i pomija fakt wystawienia faktur korygujących za zwrot opakowań oraz specyfikacji rozliczeń opakowań wyłącznie ze względu na ich (rzekomą) niezgodność z przepisami podatkowymi, a więc istniała konieczność zażądania dodatkowej opinii innego biegłego, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego pominięcia faktów wynikających z tych dokumentów, a w szczególności pominięcia dokonania przez pozwanych zwrotu opakowań objętych pozwem; art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewszechstronną oraz dowolną, a nie swobodną, ocenę

kluczowych dowodów przedstawionych przez pozwanych, a w ten sposób pominięcie w tej ocenie przez Sąd I instancji dowodu z wystawianych przez powoda faktur korygujących za zwrot opakowań oraz specyfikacji rozliczeń opakowań podczas, gdy: powód w dokumentach wyraźnie potwierdził,

że opakowania objęte fakturami załączonymi do pozwu zostały już zwrócone;

z mechanizmu współpracy stron wynikało, że podczas wydawania pozwany nowy towar, następował równocześnie zwrot takiej samej ilości starych opakowań dokumentowany fakturą korygującą i specyfikacją rozliczeń opakowań, specyfikacje stanowią wydane przez pracownika powódki pokwitowanie spełnienia świadczenia (zwrotu opakowań); daty faktur

i specyfikacji rozliczeń opakowań pokrywają się, co wskazuje na ich ścisły związek i konieczność wspólnego rozpatrywania; na każdej specyfikacji rozliczeń opakowań wyraźnie wskazano faktury VAT oraz faktury korygujące za zwrot opakowań, którym odpowiada dana specyfikacja, czym powód potwierdził, iż dana korekta odpowiadała wskazanej w specyfikacji fakturze VAT; biegły w opinii stwierdził, iż z analizy specyfikacji rozliczeń opakowań wynika, że pozwani zwrócili powodowi o 16 sztuk opakowań więcej niż żądał powód, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego pominięcia faktów wynikających z tych dokumentów, a w szczególności pominięcia dokonania przez pozwanych zwrotu opakowań objętych pozwem; art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieprawidłową i niewszechstronną ocenę dowodów i pominięcie w tej ocenie ilościowych rozliczeń opakowań załączonych do pozwu podczas, gdy z tych dokumentów wynika zwrot dokładnie takiej samej partii opakowań jak wydana, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego pominięcia faktów wynikających z tych dokumentów, a w szczególności pominięcia dokonania przez pozwanych zwrotu opakowań objętych pozwem; art. 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c. (nieprawidłowe zastosowanie) poprzez uznanie,

że powód udowodnił samymi fakturami, iż strony zawarły umowę o treści rekonstruowanej w pozwie i ma roszczenie o zapłatę z tej umowy, a następnie, po złożeniu korekt i specyfikacji przez pozwanych, także bezpodstawne zwolnienie Powoda z ciężaru dowodzenia podczas, gdy powód przedstawił wyłącznie faktury i nie zaoferował żadnych środków dowodowych w celu zrekonstruowania treści umowy stron, a więc nie wykazał treści stosunku prawnego, z którego istnienia wywodzi swoje roszczenie, a cały ciężar dowodzenia istnienia roszczenia i jego wysokości został przerzucony na biegłego, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego ustalenia,

iż powód udowodnił swoje roszczenie; art. 232 k.p.c. oraz art. 230 k.p.c.

w zw. z art. 210 § 2 k.p.c. poprzez nieprzyjęcie za przyznane okoliczności dowodzonych fakturami korygującymi za zwrot opakowań oraz specyfikacjami rozliczeń opakowań podczas, gdy powód nie ustosunkował się do dokumentów po ich przedłożeniu przez pozwanych, a dotyczyły one wystąpienia faktów istotnych dla sprawy - potwierdziły dokonanie zwrotu opakowań objętych pozwem, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego pominięcia faktów wynikających z tych dokumentów, a w szczególności pominięcia dokonania przez pozwanych zwrotu opakowań objętych pozwem; art. 231 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z samego faktu wystawienia faktur przez powoda wniosku o zawarcie umowy stron zgodnej z treścią faktur załączonych do pozwu oraz spełnieniu świadczenia przez powoda podczas, gdy przeprowadzenie wniosku w tym „kierunku” było obarczone wysokim ryzykiem oraz sprzeczne z zasadami logiki, co w konsekwencji doprowadziło

do nieprawidłowego ustalenia, iż powód udowodnił zawarcie i treść stosunku prawnego stron; art. 505(6) § 2 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. poprzez dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego podczas, gdy zaskarżony wyrok został wydany w postępowaniu uproszczonym, co

w konsekwencji doprowadziło do bezpodstawnego oddalenia podniesionych przez pozwanych zarzutów przeciwko żądaniu pozwu, jako niemogących się ostać w świetle twierdzeń opinii biegłego; art. 100 k.p.c. poprzez obciążenie całością kosztów procesu pozwanych podczas, gdy ograniczenie powództwa stanowiło w istocie cofnięcie części powództwa i w tym zakresie pozwani wygrali proces, więc częścią kosztów powinien zostać obciążony powód, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego rozdzielenia kosztów

w zaskarżonym wyroku oraz naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 366 § 1 w zw. z art. 369 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie

i zasądzenie solidarne podczas, gdy powód nie przedstawił umowy stron ani

w inny sposób nie udowodnił jej treści, z której wynikałaby solidarna odpowiedzialność pozwanych; art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie

i zasądzenie zgodnie z żądaniem pozwu podczas, gdy rzekoma wadliwość przedstawienia przez pozwanych pokwitowań poświadczających zwrot opakowań wynikała z działań powoda, a obciążenie negatywnymi skutkami pozwanych stanowiłoby akceptację niełojalnych praktyk w obrocie gospodarczym, dzięki którym jedna ze stron transakcji mogłaby własnymi działaniami pozbawiać kontrahenta możliwości przedstawienia dokumentów wykazujących spełnienie świadczenia; art. 353 § 1 k.c. oraz art. 471 k.c.

w zw. z art. 462 § 1 k.c. poprzez zasądzenie zgodnie z żądaniem pozwu podczas, gdy pozwani przedstawili pokwitowania spełnienia świadczenia (zwrotu opakowań), a rzekoma wadliwość sporządzenia pokwitowań z punktu widzenia prawa podatkowego nie miała wpływu na zaistnienie faktu w postaci dokonania zwrotu opakowań, których dotyczy pozew.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku częściowo, tj. poprzez oddalenie powództwa także co do kwoty 4.574,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami (liczonymi od kwot i dat wskazanych w pkt 1 zaskarżonego wyroku) oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd zważył, co następuje:

Apelacje pozwanych nie zasługiwały na uwzględnienie.

Po rozpoznaniu obu apelacji pozwanych, analizując ponownie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, jako Sąd „meriti” Sąd Okręgowy oddalił obie apelacje, akceptując zarówno dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, jak i przyjętą przez ten Sąd podstawę prawną zaskarżonego orzeczenia.

Wyrok Sądu I instancji okazał się słuszny i odpowiadał prawu.

Zaskarżone orzeczenie należało uznać za trafne, stanowiące wynik właściwej oceny zebranego materiału dowodowego i trafnej wykładni prawa materialnego. Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne. Sąd I instancji ocenił fakty nie przekraczając granic swobodnej oceny.

Przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku motywy wskazanej oceny nie wykazały sprzeczności ustaleń faktycznych Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Sądowi I instancji nie można również zarzucić nieprawidłowości w rozumowaniu czy też błędów logicznych takich, które skutkowałyby nieprawidłową oceną stanu faktycznego, co ostatecznie mogłoby się przełożyć na wydanie wadliwego orzeczenia.

Analiza sprawy doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, że Sąd I instancji nie ustrzegł się pewnych błędów procesowych w toku prowadzenia tej sprawy. Błędy te nie były jednak błędami tej rangi, która nakazywałaby stwierdzenie nieważności postępowania z urzędu. Nie stwierdzono także uchybień polegających na sporządzeniu uzasadnienia zaskarżonego wyroku z naruszeniem wymagań określonych w przepisie art. 328 § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy nie miał zatem obowiązku odpowiedniej sanacji jakiegokolwiek uchybienia Sądu I instancji.

Na podstawie treści uzasadnienia Sądu I instancji można było dokonać kontroli instancyjnej poprawności postępowania przed Sądem I instancji oraz zaskarżonego wyroku.

Pozwani słusznie podnieśli w apelacji, że sprawa toczyła się w postępowaniu uproszczonym, a skoro tak to zgodnie z przepisem art. 505⁶ § 2 k.p.c. nie znalazł zastosowania przepis art. 278 k.p.c. dotyczący wezwania biegłego w celu zasięgnięcia jego opinii.

Analiza rozpoznawanej sprawy doprowadziła jednak Sąd Okręgowy do wniosku, że Sąd I instancji, choć wyraźnie nie wypowiedział się na ten temat i nie znalazło to odzwierciedlenia choćby w sporządzonym protokole rozprawy, zastosował przepis art. 505⁷ k.p.c. uznając, że rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych i rozpoznając sprawę z pominięciem przepisów

o postępowaniu uproszczonym z chwilą dopuszczenia dowodu z opinii biegłego. Sąd I instancji kontynuował sprawę w postępowaniu zwykłym i tak też ją rozpoznał. Również przed Sądem odwoławczym sprawa była rozpoznawana

w postępowaniu zwykłym, a nie uproszczonym, o czym świadczy skład trzech sędziów zawodowych, zgodnie z przepisem art. 367 § 3 zd. 1 k.p.c., rozpoznający przedmiotową sprawę w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zauważył także, iż Sąd I instancji zlecił sporządzenie opinii biegłemu. Sąd I instancji popełnił jednak kolejny błąd, nie dopuszczając tego dowodu, zgodnie z przepisem art. 279 k.p.c.

Jednakże Sąd Okręgowy dostrzegł, że zlecenie dowodu z opinii biegłego nastąpiło z urzędu, bo żadna ze stron nie wniosła o jego przeprowadzenie oraz że nastąpiło to w dobrze pojętym interesie pozwanych. W tym przypadku nie może być zatem mowy o tym, że skorzystanie przez sąd z prawa dopuszczenia tego dowodu z urzędu doprowadziło do naruszenia praw pozwanych w sytuacji, kiedy pozwani nie złożyli wniosku o powołanie biegłego. Nie zmienia tego fakt, iż ostatecznie biegły stwierdził, że to zadłużenie jest takie, jakiego powódka dochodziła.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego nie było niezbędne, aby ustalić jakie jest zadłużenie pozwanych. Powyższe było możliwe do ustalenia na podstawie dowodów zgromadzonych w sprawie, a zaoferowanych przez strony postępowania, w szczególności w postaci dokumentów. Na podstawie tych dowodów należało przyjąć po stronie pozwanych takie zadłużenie, jakie ostatecznie zostało zasądzone wyrokiem,

Pozwani złożyli faktury korygujące. Analiza ich treści doprowadziła również Sąd odwoławczy do wniosku, że tylko dwie z nich dotyczyły faktur,

na podstawie których powódka domagała się zwrotu za opakowania. Pozwani w żaden sposób nie pomogli wyjaśnić, czego mają dotyczyć inne faktury korygujące. Pozwani nie zgłosili wniosku dowodowego o przesłuchanie ich jako stron. W trakcie przesłuchania mogliby wyjaśnić istotne dla rozstrzygnięcia sprawy kwestie.

Należy zauważyć, że powódka domagała się zasądzenia kwoty 4.774,54 zł, z czego jednak znaczna część tej kwoty, bo 3.286,41 zł, była dochodzona przez powódkę z tytułu sprzedaży towaru.

Pozwani nie kwestionowali, że zakupili towar od powódki.

Zgodnie z przepisem art. 535 § 1 k.c. przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.

Skoro zatem powódka przeniosła na pozwanych i wydała pozwanym towar, a pozwani odebrali towar, to powinni także uiścić cenę sprzedaży.

Tymczasem pozwani w żaden sposób nie udowodnili, np. żadnym pokwitowaniem, że zapłacili za ten towar. Pozwani nie udowodnili zatem zapłaty ceny za towar.

Pozwani nie udowodnili także zwrotu opakowań poza kwotą, co do której powódka ograniczyła żądanie. Wskazana kwota znalazła potwierdzenie w przedłożonej przez pozwanych fakturze korygującej.

W pozostałej części pozwani nie wykazali, że dokonali zwrotu opakowań bądź że zapłacili za towar.

Sąd Okręgowy uznał za niesłuszny szeroko podnoszony w apelacjach zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepis art. 233 k.p.c.

Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w przepisie art. 233 k.p.c., ocena wiarygodności i mocy dowodów następuje według własnego przekonania Sądu, na podstawie "wszechstronnego rozważenia zebranego materiału", z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych

w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2002 r., sygn. akt IV CKN 1218/00, uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2002 r., sygn. akt IV CKN 1256/00). Jak ujmuje się w literaturze, moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez Sąd wskutek przeprowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Zaś wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę (por. Komentarz do art. 233 kodeksu postępowania cywilnego, [w:] Bodio J., Demendecki T., Jakubecki A., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Oficyna, 2008, wyd. III).

Swobodna ocena dowodów nie powinna być dokonywana w sposób dowolny, lecz jest ograniczona ramami zakreślonymi wymaganiami: prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2000 r., sygn. akt IV CKN 1383/00; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2001 r., sygn. akt II UKN 423/00; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 r., sygn. akt IV CKN 859/00; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., sygn. akt IV CKN 1050/00; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. akt IV CKN 1316/00).

Analiza materiału dowodowego nie pozwoliła Sądowi Okręgowemu na uwzględnienie zarzutów apelacji, w szczególności dotyczących naruszenia wskazanego przepisu. Sąd Okręgowy nie dostrzegł uchybień Sądu I instancji świadczącego o przekroczeniu wskazanych powyżej ram oceny.

Biorąc zatem powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną na podstawie przepisu art. 385 k.p.c.

SSO Małgorzata Korfanty SSO Leszek Guza SSO Iwona Wańczura